

Styre: Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Dato: 15.05.2019

Styresak: 20/19

Arkivsaksnr: 2019/2883-ELAK

Møtedato: 28.05.2019

Forskerutdanningsmelding 2018

Dokumenter i saken

- Meldinger fra grunnenhetene
- Brev til grunnenhetene fra fakultetet datert 25.02.2019
- Brev fra Forskningsadministrativ avdeling datert 18.02.2019

Bakgrunn

I brev av 25.02.2019 fra Forskningsadministrativ avdeling (FA) blir fakultetene bedt om å utarbeide forskerutdanningsmelding for 2018 med frist 07.06.2019. Før endelig behandling i Universitetsstyret høsten 2019 vil meldingen også bli drøftet i Forskningsutvalget.

Universitetsledelsen er opptatt av at meldingene skal ha et hensiktsmessig format, som både sikrer effektiv rapportering og tydelig får fram satsinger og resultat, styrker og svakheter, og det anmodes om at meldingens omfang ikke overskrider tre sider.

I lys av at Universitetsstyret har vedtatt at det skal opprettes fakultets-ph.d.-program, og at det er innført et kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen, skal meldingen omtale hvordan fakultetet har arbeidet med disse prosessene, og hvilke eventuelle forskjeller det blir mellom ny og gammel ordning.

I tillegg ber man om at følgende punkter omtales:

- Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen.
- Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne.
- Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

Som grunnlag for fakultetets melding ble grunnenhetene bedt om å utarbeide egne meldinger, der det særlig skulle legges vekt på enhetenes arbeid med følgende emner i året som gikk:

- veilederopplæring
- tiltak for kandidater som har stått lenge i programmet
- karriereveiledning
- oppfølging av kandidatenes og veilederens fremdriftsrapportering
- midtveisevaluering
- sluttseminar/mesterklasse
- pliktarbeid
- internasjonalisering

Meldingene fra grunnenhetene er vedlagt.

Forskings- og forskerutdanningsmeldingen ble behandlet av FFU i møte 07.05.2019. Innspill fra FFU er innarbeidet i meldingene.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret godkjenner forskerutdanningsmelding for 2018 i samsvar med forslaget og innspill fra fakultetsstyret. Dekanen får fullmakt til å slutføre meldingen.

Jørgen Magnus Sejersted
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

FORSKERUTDANNINGSMELDINGEN 2018

OPPFØLGING AV FAKULTETETS PRIORITERINGER FOR FORSKERUTDANNINGEN

Forskerutdanningen er en viktig forskningsstrategisk ressurs og en integrert del av fakultetets strategiske satsninger. Fakultetets Forsknings- og forskerutdanningsutvalg (FFU) drøfter jevnlig problemstillinger knyttet til fakultetets forskerutdanning.

I 2018 hadde fakultetet stor oppmerksomhet på forskerutdanningen, og det ble brukt mye ressurser på arbeidet med revidert ph.d.-forskrift for Universitetet i Bergen og etablering av et eget ph.d.-program ved Det humanistiske fakultet. Fakultetets forslag til programbeskrivelse ble godkjent i fakultetsstyret 4. desember. I tillegg har man hatt særlig fokus på et initiativ fra 2017 om oppfølging av kandidater som har stått lenge i programmet.

Det humanistiske fakultet benyttet programarbeidet til en bred gjennomgang av forskerutdanningen og man hadde i 2018 ekstra oppmerksomhet rettet mot forskerutdanningen ved alle fakultetets enheter. En rekke elementer i programbeskrivelsen er også formulert med tanke på å styrke kvaliteten i fakultetets forskerutdanning. Formulering av krav for opptak og prosjektbeskrivelse skal bidra til rekruttering av gode kandidater. Fokus på miljøstøtte og veiledning skal bidra til at kandidatene integreres i et aktivt forskningsmiljø, og krav om midtveisevaluering og sluttseminar skal bidra til en god arbeidssituasjon for kandidatene og bedret gjennomstrømming. I 2019 vil fakultetet rette fokus mot informasjonsarbeid, og utvikling og samkjøring av retningslinjer og rutiner mellom enhetene og fakultetsnivået.

Den løpende oppfølgingen av fakultetets forskerutdanning ligger på grunnenhetene, og innenfor rammene av universitetets sentrale handlingsplan har enhetene stor frihet til å definere sine egne prioriteringer. Det er derfor nærliggende å vise til arbeidet og prioriteringene som gjøres ved instituttene.

AHKR har forankret sitt kvalitetsarbeid med forskerutdanningen i instituttets strategiske plan for 2018-2022. Instituttet legger vekt på forskergruppene som det viktigste faglige forumet for ph.d.-kandidatene. Instituttet har sett på gjennomstrømmingen og ønsker på grunnlag av tilbakemelding fra kandidatene å vurdere om en omlegging av pliktarbeidet kan gi bedre vilkår for gjennomføring innenfor normert tid. Kandidatenes forutsetning for å lykkes skal styrkes gjennom å sette fastere rammer for oppstartmøter, pliktarbeidsmøter, midtveisevaluering, sluttseminar og oppfølging av fremdriftsrapportering. Instituttet satser også på felles stipendiattreff med forskningskoordinator og forskerutdanningskonsulent.

FOF viser til at de ikke har hatt underkjenninger de siste ti årene, og at gjennomstrømmingen er god. For å sikre kvaliteten i oppfølgingen av sine kandidater har de formulert en ramme for forskerutdanningen ved instituttet som, i tillegg til kandidatens opplæring, tar for seg oppfølging, kollegiale aktiviteter, veilederopplæring og internasjonalisering.

Ved IF tilbys kandidatene opplæring i regi av to lokale forskerskoler, organisert i samarbeid med LLE. Forskerskolene tilbyr regelmessige avhandlingsseminarer og instituttet organiserer mesterklasser for kandidater som nærmer seg innlevering. Instituttet melder at de har utviklet gode prosedyrer for midtveisevaluering, blant annet ved at kandidater som er forsinket må levere en revidert fremdriftsplan og stille til nytt evalueringsmøte etter 6

måneder. Instituttet oppmuntrer veiledere aktivt til å gjennomføre veilederopplæring i regi av Uniped, Lingphil eller andre aktører.

LLE samarbeider, som alt nevnt, med IF om to lokale forskerskoler, og også ved LLE får alle tilbud om å få gjennomføre mesterklasse/sluttseminar. Felles for begge er at de blir gjennomført som åpne arrangement. Mesteren er som oftest ekstern og instituttet dekker utgifter til reise, opphold og honorar. Alle kandidater blir oppmuntret til å vurdere et utenlandsopphold. Instituttet avsetter ikke egne midler til reisestøtte for ph.d.-kandidatene, og disse søker økonomisk støtte fra andre kilder som for eksempel Meltzerfondet. Instituttet jobber med å legge til rette for individuelle karriereutviklingsprogram for sine ph.d.-kandidater.

SKOK arbeider videre med å integrere kjønnspektivet i opplæringsdelen til alle ph.d.-kandidater ved UiB. Det jobbes aktivt for å legge til rette for internasjonale forskningsopphold for senterets ph.d.-kandidater, og dette sikres for så godt som alle gjennom senterets samarbeidsavtaler og deltagelse i internasjonale prosjekter.

Ved SVT holdes det jevnlig møter der veiledning blir diskutert systematisk. Senteret viser også til positive erfaringer med å opprette veilederteam for kandidater med behov for bredere faglig oppfølging. De ansatte deltar i en rekke internasjonale nettverk, og man sørger for at kandidatene deltar aktivt i disse.

OPPTAK, GJENNOMSTRØMMING, FRAFALL, DISPUTASER OG UNDERKJENNINGER – BESKRIVELSE AV EVENTUELLE TILTAK FOR Å FORBEDRE DISSE PARAMETERNE

I 2018 ble det tatt opp 29 nye kandidater til doktorgradsprogrammet ved Det humanistiske fakultet, Tallet på oppnådde grader var 21 (20 ph.d. og 1 dr.philos.). Korrigert for permisjon viser tallene at 7 kandidater leverte på normert tid eller tidligere, mens 3 leverte innen 6 måneder etter normert tid. 3 kandidater leverte mer enn 3 år på overtid, og 1 leverte for 2. gang. 3 ph.d.-avhandlinger ble underkjent i løpet av 2018 (1 for 2. gang). Ingen kandidater har trukket seg fra programmet.

En underkjennelsesandel på 12,5% (3 av 24) er alt for mye, og det er nødvendig å vurdere nye tiltak dersom dette viser seg å være en trend. Målsetningen for programarbeidet slik det er gjennomført og planlagt fremover er å styrke kvaliteten i fakultetets forskerutdanning, blant annet gjennom tydeligere føringer for hvordan kandidatene skal følges opp og integreres i sine respektive fagmiljøer.

Antallet avlagte doktorgrader ligger stabilt i forhold til 2016 og 2017 med henholdsvis 22 og 21 oppnådde ph.d.-grader. Sett under ett vurderer fakultetet fjorårets gjennomstrømming som normal sammenlignet med tidligere år, men tallene for 2018 viser at bare 17 av 32 kandidater (53%) med oppstart i 2012 hadde disputert innen 6 år etter opptak. Dette viser at det stadig er behov å styrke kvaliteten i forskerutdanningen ved Det humanistiske fakultet.

For å oppnå dette fortsetter fakultetet å satse på tett oppfølging og god integrasjon i forskningsmiljøene. Det nye ph.d.-programmet vil være et viktig virkemiddel i så måte. En sterkere fokus på doktorgradsveiledningen er også nødvendig.

Flere enheter melder at de har satt i gang et initiativ i forhold til kandidater som har vært lenge i programmet. Ved LLE har man, for å reaktivere «sovende» prosjekt, gitt kandidater med oppstart

etter ph.d.-reglement fra før 2013 tilbud om sluttseminar/mesterklasse mot å legge en plan for slutføring i samarbeid med instituttet. AHKR melder også om lignende tiltak.

VEILEDEROPPLÆRING OG KARRIEREVEILEDNING – BESKRIVELSE AV SITUASJONEN OG PLANLAGTE TILTAK

Veilederopplæringen skjer på den enkelte enhet. Målet for 2018 om å operasjonalisere e-kurset for veiledere som er utviklet ved Forskningsadministrativ avdeling lot seg ikke realisere, da alle ledige administrative ressurser gikk med til oppgaver knyttet til den reviderte forskriften og det nye ph.d.-programmet. De fleste enhetene ved HF melder om økt fokus på veiledning og veilederopplæring og signaliserer at behovet for veilederopplæring kan dekkes internt. Andre ser fordeler med en veilederopplæringen i regi av fakultetet eller av UiB sentralt. De fleste av våre enheter ønsker ikke innføring av obligatorisk veilederopplæring, men flere melder om økt fokus på veiledning innenfor eksisterende rammer og at behovet for veilederopplæring kan dekkes internt. Det gjelder imidlertid ikke alle. For eksempel SVT melder at de ser positivt på en organisert veiledning i regi av fakultetet eller UiB sentralt.

Det tilbys i økende grad karriereveiledning for stipendiater ved HF, utover det som gis av den enkelte veileder. Flere enheter melder om større fokus på dette, samtidig som man erkjenner at dette er noe man med fordel kan jobbe mer systematisk med. Et av våre institutter melder at kandidatenes forskings- og karrieremål blir fulgt opp, og at instituttet sikrer at de får råd om karriereplanlegging. Et annet melder at det arbeides med å utvide tilbudet i de lokale forskerskolene til også å omfatte ulike former for karriereveiledning og kompetanseutvikling (prosjektutvikling, søknadsskriving og intervju trening, publiseringsstrategi, kunnskap om mobilitet/internasjonalisering, m.m.), og at dette er en ordning som er under utprøving med tanke på videre utvikling.

INTERNASJONALISERING – BESKRIVELSE AV SITUASJONEN, EVENTUELT PLANLAGTE TILTAK FOR INTERNASJONAL REKRUTTERING OG FOR Å ØKE INTERNASJONALE OPPHOLD FOR PH.D.-KANDIDATENE

Det er et mål for fakultetet at så mange som mulig av fakultetets doktorgradskandidater skal gjennomføre et lengre utenlandsopphold i løpet av forskerutdanningen. Det forventes at våre kandidater skal være aktive på internasjonale konferanser, skaffe seg internasjonale nettverk, og også tildeles biveileder fra utenlandske universiteter i den grad det er mulig og ønskelig for den enkelte kandidat. I 2018 ble 55% av de godkjente ph.d.-avhandlingene skrevet på engelsk (mot 43% i 2017), noe som må tolkes som en ambisjon om å være aktiv på en internasjonal forskningsarena.

Oppfølgingen av internasjonaliseringen i forskerutdanningen ligger hos veileder, forskningsmiljø og enhetens faglige ledelse. Interessen for utenlandsopphold er betydelig, men de økonomiske ressursene oppleves av mange enheter som utfordrende. Enhetene kompenserer for dette ved å informere om muligheter for å søke om eksterne midler, men savner lett tilgang på informasjon om slike ordninger. Andre enheter melder om stor internasjonal mobilitet blant sine kandidater, støttet av eksterne samarbeidspartnere. Ett institutt (AHKR) har en egen reisestøtteordning som er opprettet for å gi ph.d.-kandidater mulighet for et lengre utenlandsopphold.

Når det gjelder rekruttering så er trenden at andelen utenlandske søkere til utlyste stipendiatstillinger er økende, og at kandidatgruppen blir stadig mer internasjonal. I 2018 var 14 av 29 nye kandidater norske statsborgere (48%), mens de resterende 15 fordelte seg på 12 nasjonaliteter. I 2017 var andelen norske kandidater 12 av 21 (57%), mens de resterende 9 fordelte seg på 8 nasjoner. Kandidater som rekrutteres fra utlandet får sin internasjonale erfaring gjennom å komme til Norge, og forventes ikke oppholde seg lengre perioder i et tredje land i løpet av forskerutdanningsløpet.

Forskerutdanningsmelding 2018

Prioriteringer og planer

Instituttet har en langsiktig prioritering om å gi rom for forskerutdanning av høy kvalitet innen alle fagområder dekket av instituttets fire fag og prioriteringen er nedfelt i instituttets strategisk plan for 2018-2022.

Instituttet praktiserer i hovedsak åpne utlysinger der tilsetninger skjer basert på individuell kvalitet. AHKR benytter en flerfaglig sammensatt komite av deltakere fra instituttets fire disipliner som foretar vurderingen av innstillingen av søkerne mens instituttleder foretar innstillingen. Instituttet legger vekt på forskergruppene som det viktigste forumet for forskerutdanning og ønsker primært at stipendiater skal være tilknyttet en forskergruppe. Dette fordrer både at det finnes forskergrupper som er relevante for alle stipendiater og at forskergruppene er innrettet på en slik måte at det blir gitt mulighet for fremlegging og diskusjon av avhandlingsarbeidet.

Gjennomstrømming

I 2018 disputerte 8 kandidater for doktorgraden, 1 av disse var dr.philos. 5 av doktorgradene var avlagt i historie, 1 i arkeologi, 1 i kulturvitenskap og 1 i religionsvitenskap. 2 av kandidatene fullførte graden på normert tid. Sammenlignet med 2017 har AHKR opprettholdt samme gjennomstrømming (7 kandidater disputerte i 2017).

I 2018 har instituttet sett nærmere på gjennomstrømmingen av ph.d.-kandidater og progresjonen ble diskutert på instituttseminaret i november. Basert på en undersøkelse av Stip-HF viser det seg at det er særlig pliktarbeidet og undervisning stipendiatene selv mener er utfordrende å kombinere med selve arbeidet med avhandlingen. Instituttet vil derfor i 2019 se nærmere på mulighetene for å legge pliktarbeidsdelen i doktorgradsperioden mer konsentrert. Det blir også et allmøte om å legge pliktarbeidet til et 4. år.

Instituttet praktiserer en rekke tiltak for å bedre gjennomstrømmingen av ph.d.-kandidater. Ved tilsetting av nye stipendiater praktiserer instituttet oppstartsmøter. Møtene vil gi nye stipendiater en god velkomst med informasjon om ulike sider ved oppstart og tilsetting, samt at vi orienterer om livet som stipendiat, skiving og pliktarbeid. På møtet orienteres det ikke bare om det praktisk administrative, men også rettigheter og plikter ved tilsetningsforholdet (HR).

Instituttet arrangerer pliktarbeidsmøter med nye stipendiater og det lages en plan for undervisning og administrative aktiviteter (f.eks. forskningsadministrasjon). Instituttet har etablert rammer for en mentorordning. Dette er primært tenkt som en ordning for å hjelpe og veilede stipendiater med arbeidstidsregnskap og undervisningskomponenten av stillingen.

Midtveiseevalueringer og sluttseminarer er tiltak som instituttet benytter for å bedre gjennomstrømming og bidrar til å fange opp eventuelle problemer. I 2018 har instituttet ved innkalling til midtveiseevaluering krevd tekst. Komiteen ønsker at kandidaten leverer analysekapitler fra avhandlingen, men det kan også være tekst i mer skisseaktig form (f.eks. 2-3 kapitler i avhandlingen, 2 artikler eller ca 100 sider tekst) fra kandidaten. Komiteen ber også om kommentarer fra veiledere. Dette gir en oversikt over prosjektet med hensyn til tekstproduksjon og progresjonen i prosjektet.

Fremdriftsrapporteringene blir fulgt opp ved at forskningskonsulent og forskerutdanningskoordinator leser gjennom rapportene. I de tilfellene hvor det er bedt om et møte eller det kommer frem ting som bør følges opp, blir det tatt tak i gjennom møter eller samtaler. I tidligere år har forskningskoordinator skrevet en oppsummering av rapportene, men det har ikke vært praksis de siste årene.

Instituttet setter av midler til sluttseminarene, som er et tilbud til alle instituttets ph.d.- kandidater og som også eksterne kandidater benytter seg av. Vi ser at dette nå er en etablert praksis og fungerer godt. Sluttseminarene er i hovedsak knyttet til forskergruppene.

Et annet tilbud til alle instituttets ph.d.-kandidater, også eksterne kandidater er felles stipendiattreff med forskningskoordinator og forskerutdanningskonsulent. I 2018 ble tre av instituttets tidligere ph.d. kandidater invitert til å innlede med tips og råd knyttet til gjennomføring av ph.d.-prosjekt. Flere av innleggene tok også opp jobb og videre muligheter innenfor academia etter endt doktorgrad. Sånn sett hadde treffet også et fokus på mulige karriereveier. Selv om informasjon om andre stipend- og finansieringsmuligheter etter endt doktorgrad blir presentert for stipendiatene fra veilederes og instituttets side, er et mer systematisk fokus på karriereveiledning noe en med fordel kan jobbe mer med.

Instituttet har 20 kandidater uten finansiering og har i løpet av 2018 satt i gang tiltak for å få en oversikt over status i avhandlingsarbeidet. Alle kandidater og veiledere ble mot slutten av 2018 bedt om å sende inn tilbakemelding om status og fremdriftsplaner. Dette vil følges opp med samtaler mellom instituttet, kandidater og veiledere i 2019 og skiller seg sånn sett fra fremdriftsrapporteringen.

Det ble ansatt 8 nye stipendiater i 2018. 2 stipendiater på et NFR finansiert prosjekt og én stipendiat innen historie knyttet til Middelalderklyngen. AHKR har per 28.1.2019 totalt 47¹ kandidater innskrevet på ph.d.-programmet; 16 knyttet til arkeologi, 17² til historie, 4 til kulturvitenskap og 10³ til religionsvitenskap. Det brukes betydelige ressurser til veiledning, og i underkant av 30 av instituttets ansatte fungerer som hovedveiledere.

Veilederopplæring

Instituttet har de senere år ikke arrangert veilederforum. I 2019 vil det tas initiativ til å gjenopprette veilederforum fordi dette forumet kan spre normer og opplæring i god veiledning. Veilederforumet fungerte tidligere godt til å diskutere aktuelle problemstillinger for våre veiledere, og vil dekke behovet for veilederopplæring ved instituttet.

Internasjonalisering

Instituttet har en reisestøtteordning som skal gi ph.d.-kandidater mulighet for et lengre utenlandsopphold, knyttet til feltarbeid eller andre former for datainnsamling i forbindelse med prosjektarbeidet. Noen kandidater har biveiledere fra utenlandske universiteter, og får slik tilgang til et internasjonalt nettverk. Tilsatte ved instituttet fungerer også som biveiledere til ph.d.-studenter ved utenlandske universiteter. Dette bidrar også til internasjonalisering av fagmiljøene, og det er viktig at de støtteordninger som finnes for slik mobilitet inn til UiB så vel som ut fra UiB, opprettholdes og styrkes. Det er ønskelig at alle instituttets kandidater skal delta på internasjonale konferanser i løpet av stipendiatperioden, og dette blir i stor grad gjennomført.

Publisering

Ved AHKR skriver de fleste stipendiatene monografier. Mange publiserer likevel artikler eller kronikker i tillegg. Dette ser vi på som utelukkende positivt, så lenge det ikke går ut over avhandlingsarbeidet.

¹ To av disse leverte avhandling høsten 2018, men disputerer ikke før våren 2019

² En av disse leverte avhandling høsten 2018, men disputerer ikke før våren 2019

³ En av disse leverte avhandling høsten 2018, men disputerer ikke før våren 2019

Det humanistiske fakultet

Referanse

2019/2883-STT

Dato

30.04.2019

Forskerutdanningmelding - FoF

FoF har i de siste år arbeidet systematisk for å heve kvaliteten på vår forskerutdanning. Dette har gitt resultater. I de siste 10 årene har vi ikke hatt en eneste underkjenning, alle som er tatt opp i programmet har gjennomført eller er i rute til å gjennomføre innenfor tilnærmet normert tid. Dette har vi gjort samtidig som vi har hatt en ganske stor avgang med mange nyansettelser. Vi er nå inne i en mer stabil periode. Det er derfor intet å rapportere under følgende kategorier, annet enn at vi nå har et system som fungerer godt:

- Tiltak for kandidater som har stått lenge i programmet
- Oppfølging av kandidatene og veiledernes fremdriftsrapportering
- Midtveisevaluering

Vi har ikke sett nødvendigheten av et sluttseminar/mesterklasse.

Vi ønsker å knytte noen kommentarer til følgende kategorier, ettersom disse må ses i sammenheng:

- Veilederopplæring
- Karriereveiledning
- Internasjonalisering

Filosofi er til dels i en særstilling sammenlignet med andre HF-fag, ettersom våre kandidater – i vesentlig større grad enn i andre fag - konkurrerer med kandidater utdannet i utlandet. Vi har gang på gang opplevd at våre PhD-kandidater ikke kan konkurrere om stillinger vi har utlyst med kandidater som har doktorgrad fra utlandet - og dette gjelder både personer som har norsk grunnutdanning og personer som har hele sin akademiske utdannelse i utlandet. I tillegg konkurrerer de med kandidater utdannet i Norge, først og fremst ved UiO. Ingen av de 7 personene som er ansatt i faste stillinger ved fagstudiet de siste 10 årene har sin doktorgrad fra UiB. Dette betyr at vårt doktorgradsprogram ikke har vært godt nok, både i norsk sammenheng og internasjonalt. Realiteten er også at våre doktorander må søke seg

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for filosofi og
førstesemesterstudier
Telefon 55 58 23 82
fof@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Sydnesplass 12-13
Bergen

Saksbehandler
Steinar Thunestvedt
55582384

jobber annetsteds enn Bergen, også i utlandet. Veilederopplæring, karriereveiledning og internasjonalisering må derfor ses i dette perspektiv.

Vårt forskningsutvalg har derfor utarbeidet nye rammer for vårt forskerutdanningsprogram som er vedlagt. Dette rammeverket omtaler både innholdet i kandidatenes opplæring, men også oppfølging, kollegiale aktiviteter, veilederopplæring, og internasjonalisering. Vi har nå gradvis implementert deler av dette rammeverket, og det er åpenbart at vi er i gang med en kvalitetsheving av doktorandenes prestasjoner ved FoF. Vi er enda usikre på hvilke konsekvenser det nye PhD-reglementet vil få vårt våre krav til forskerutdanningsprogrammet, men dette er noe vi vil måtte ta opp når disse reglementene er endelig vedtatt.

Pliktarbeid

Våre stipendiater gjennomfører ett års pliktarbeid, først og fremst knyttet til undervisning ved Exphil. I tillegg får de rutinemessig mulighet for å undervise et kurs innenfor sitt spesialområde. Dette gir stipendiatene undervisningserfaring, og er også nyttig når de skal søke jobb andre steder, både i Norge og i utlandet. Exphil er fremdeles den dominerende undervisning i filosofifagmiljøene i Norge, men også i utlandet underviser filosofer i stor grad studenter fra andre fag enn filosofi. Vi ser ingen grunn til å endre på dette.

Reidar Lie
instituttleder

Rammer for PhD-program (FoF)

Kvaliteten i vår PhD-utdanning må bedres for å sikre at vi ligger på et **internasjonalt** godt nivå, **tiltrekker** oss gode studenter og **gjør dem til så gode filosofer** som mulig i løpet av utdannelsen. Dette er også helt avgjørende for å hjelpe våre PhD-studenter til å få **ansettelser** etter endt utdanning. Det følgende utgjør et utkast til PhD-krav for institusjon og student (utdypet i ni punkter nedenfor). Den poenggivende obligatoriske delen av rammene må med rimelighet vurderes til ikke å overstige 30 studiepoeng (ett semester normert studietid; 1 SP = 26,7 timer; 15 av poengene er allerede bundet), som er fakultetets øvre kravgrense.

KRAVSPESIFIKKE AKTIVITETER MED STUDIEPOENG

Aktivitet	Kommentar	Studiepoeng
<i>PhD-kurs</i>	Min 2 (utover fakultetets obligatoriske kurs). Eksterne kurs må forhåndsgodkjennes.	3 pr kurs
<i>Breddekompetanseessays</i>	Min 2. Obligatorisk innlevering etter avtale.	3 pr essay

Hver PhD-student skal gjennomføre i alt 5 SP-givende enheter, der hver enhet utgjøres av et PhD-kurs eller et breddekompetanseessay. Der fins totalt 10 områder for breddekompetanseessays, og hver student kan kun velge hvert område én gang.

KRAVSPESIFIKKE AKTIVITETER UTEN STUDIEPOENG

Aktivitet	Kommentar	
<i>PhD-seminar</i>	2 møter/semester (med hensyntagen til utenlandsopphold). Obligatorisk oppmøte (min 7 møter/3 år). Min 2 obligatoriske presentasjoner & 2 forberedte kommentarer.	?
<i>Statusmøter</i>	1 obligatorisk møte pr år med fagkomité (2 medlemmer) og veileder; unntak mulig ved utenlandsopphold.	
<i>Mentorkonferering</i>	Ved undervisning er konferering med mentor obligatorisk.	

STERKT ANBEFALTE AKTIVITETER

Aktivitet	Kommentar
<i>Eksterne presentasjoner</i>	Ikke obligatorisk, men anbefales sterkt.
<i>Opphold ved annen institusjon</i>	Ikke obligatorisk, men anbefales sterkt (1-2 semestre).

UTDYPNING AV TILTAKENES FORM OG FORMÅL

1. *PhD-seminar*. FoF etablerer et seminar med møter **minst 2 ganger pr semester** for sine PhD-studenter som et vesentlig tiltak for både faglig og sosial gevinst, som inkluderer trening i å gi og motta konstruktiv kritikk innen rammer som også sikrer at PhD-studentene ved institusjonen kjenner til hverandres prosjekter. Et faglig hovedformål er trening og opplæring i avklaring, begrensning og presentasjon av problemstillinger, argumenter og påstander. Primær fremgangsmåte for å sikre en slik utvikling og opprettholdelse av et givende og åpent faglig miljø er at et essay/utkast (10-40 sider) av en av deltakerne distribueres 1 uke i forkant av hvert møte. Teksten leses på forhånd av alle deltakerne. Forfatteren skal på møtet ikke presentere teksten annet enn ved å oppsummere hva som er tiltenkt funksjon og kontekst (f eks som kapittel i avhandling, frittstående publikasjon). En av de andre medlemmene i PhD-seminaret får i oppgave å gi en ca 10 minutters konstruktiv kommentar, før alle de andre deltakerne forventes å komme med sine innspill. Formålet med hver kommentar og innspill skal være konstruktiv hjelp til forfatteren til å forbedre teksten ytterligere. Ettersom formålet er å forbedre teksten, anbefales forfatteren ikke å bruke mye tid i sine replikker på å «forsvare» seg.
2. *PhD-kurs*. FoF etablerer et opplegg for PhD-kurs. Disse bør være atskillig **større** enn et par dagers innsats—for eksempel 10 dobbeltimer forelesning/seminar med kurspensum og essay. På sikt bør vi legge opp til å skape egne slike kurs med faste avtaler om undervisere, mens det i hvert fall på kortere sikt er en løsning å sende PhD-studenter til tilbud med tilsvarende krav ved andre institusjoner. Et alternativ som vil følges opp, er muligheten for å etablere et inter-institusjonelt—kanskje nasjonalt—opplegg for PhD-kurs; her vil det trolig være hensiktsmessig å starte med samarbeid med en eller to utvalgte institusjoner, for så å utvide samarbeidet etter hvert. Med i dette bildet bør også fagtreningstiltak (karrieretrening), som er mer begrensede fellestiltak med konkret fokus og gjensidig hjelp på f eks:
 - (1) skriving og publisering, publiseringskanaler, revisjonsprosedyrer (**publiseringsseminar** med sikte ikke minst på trening i håndverksmessige sider ved filosofisk skriving—dette formatet kan også legges under PhD-seminaret hvis hensiktsmessig);
 - (2) informasjon om jobbmarked, jobbsøkeprosedyrer, intervjutrening, skriving av **prosjektbeskrivelser** osv; et anliggende her vil også være orientering mht mulighetene for stillinger i og utenfor academia etter avlagt PhD-grad.
3. *Breddekompetanseessays*. For å sikre at hver PhD-kandidat får nytte godt av den faglige hjelp som ligger i kjennskap til flere temaer og tradisjoner (samt den sosiale og faglige nytte som følger av at PhD-studentene besitter noen grad av felles faglige referanserammer), samt at hver PhD-student går ut av FoF sitt opplegg med et kompetansefelt og en faglig horisont som strekker seg ut over eget PhD-prosjekt, skal en del av løpet bestå i oppgavedefinert essayskriving etter bred lesning (såkalte «prelims»). Det vises her til etablerte **leselister** over sentrale og klassiske filosofiske tekster. PhD-studenten velger en områdespesifikk liste for hvert essay og setter av tid til å gå gjennom den før oppgaven gis av PhD-koordinator i samråd med fagkomité. PhD-studenten

forfatter på grunnlag av dette et essay for vurdering av faglig egnede kollegaer ved FoF. Det gis 1 ukes frist. Ikke godkjent essay innebærer krav om fristdefinert revidering inntil resultatet er akseptabelt.

4. *Oppfølging ved årlige statusmøter.* PhD-studentene og deres veiledere skal få ryddig og forutsigbar oppfølging gjennom hele perioden. I dag har våre studenter en midtveisevaluering som er sentrert rundt fakultetets mal, et skjema der informasjon om progresjon skal oppføres. Vi vil sørge for årlige møter for å sikre at forholdene legges til rette for et vellykket løp og at eventuelle utfordringer og problemer takles på et tidlig stadium. For å unngå dobbeltarbeid vil **HF-skjemaet** tjene som et grunnlag i denne oppfølgingen. Samtidig er det viktig at det tas høyde for faglige og sosiale forskjeller i løpene; dette gjøres best ved å ta et utgangspunkt i planer som PhD-studenten og veilederen selv har lagt. Hvert års møte vil slik arte seg som en refleksjon over hva som har funnet sted, hvilke endringer i betingelser som eventuelt er intruffet og hvor i løypa man befinner seg i forhold til gode arbeidsforhold og avlagt PhD-grad som dobbel målsetting. Som del av dette vil det fokuseres blant annet på den konkrete **produksjon og aktiviteter** for den relevante perioden. For om mulig å hjelpe også de som ikke leverer innen utgangen av sin PhD-periode, bør det legges opp til å gjennomføre samtaler **1-2 år** utover den formelle perioden (her må selvsagt også økonomiske aspekter vurderes). Som ledd i arbeidet for en felles forståelse og kultur med hensyn til spørsmål om PhD-studentenes forhold, vil det legges opp til at møtene ikke holdes av én fast person i diskusjon med PhD-studenten og dennes veileder, men av **minikomiteer** som hver består av to kolleger fra instituttet. Referatet fra møtene skal være konkrete nok til at de kan tjene som utgangspunkt for vurdering og diskusjon det påfølgende år. Eventuelle utfordringer som man ikke uten videre ser enkle løsninger på, tas videre av PhD-koordinator i samarbeid med PhD-studenten, veilederen og eventuelt medlemmene i minikomiteen.
5. *Mentorordning ved gjennomføring av pliktarbeid.* For å maksimere både faglig utbytte, sosialisering og støtte legges det opp til at kolleger ved instituttet fungerer som mentorer i PhD-studentens **undervisning**. I utgangspunktet er kjernen i dette samarbeidet diskusjoner mellom PhD-studenten og mentor (utnevnt av PhD-koordinator), der PhD-studenten før og etter gjennomført undervisning beskriver planer, struktur og gjennomføring og kan få tilbakemeldinger og tips fra mentoren. Eventuelle ytterligere tiltak som mentorens tilstedeværelse ved deler av undervisningen, legges det kun opp til etter enighet mellom de to.
6. *Eksterne presentasjoner.* Det legges opp til at fagfilosofiske presentasjoner ved internasjonale konferanser o.l er en naturlig del av utviklingen av studentens arbeid og nettverk utover i PhD-løpet. Det er naturlig at studenten finansierer slik aktivitet og deltakelse ved personlig annum. For eventuell (del)finansiering av reise, konferanseavgift og opphold fra instituttets side forutsettes i alle tilfelle instituttets forhåndsgodkjenning.
7. *Sammenheng mellom PhD-løp og MA-program.* Det skal være jevnlig **kontakt** mellom PhD-koordinator og MA-koordinator med møte minst 1 gang pr semester, samt ved større tiltak i et av programmene som kan være av interesse for det andre programmet, for gjensidig utveksling av erfaringer og vurdering av muligheter for samarbeid.

8. *Utveksling med andre institusjoner.* Et lengre opphold ved en annen institusjon, normalt i utlandet, vil utgjøre normen for våre PhD-studenter og er noe vi sterkt oppfordrer til. Valg av sted og planlegging av oppholdet skal skje tidlig, for å sikre at oppholdet har stor verdi for PhD-studenten både for den faglige **progresjonen** i doktorgradsprosjektet og med henblikk på faglige **kontakter** for fremtiden.
9. *Formalisering.* For å sikre likebehandling og kvalitet bør **retningslinjer og krav** til de punktene som er nevnt over, utformes på en slik måte at det enkelt kan vurderes om en gitt PhD-student har fått et gitt tilbud og om vedkommende har oppfylt kravene.

Forskerutdanningsmelding for 2018

Institutt for fremmedspråk

Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen. Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger.

Ph.d.-kandidatene ved IF fikk i 2018 tilbud om opplæring i regi av instituttets to lokale forskerskoler (organisert i samarbeid med LLE): *Forskerskolen i språkvitenskap og filologi* og *Forskerskolen i Litteratur, kultur og estetiske fag*. Forskerskolene tilbyr regelmessige avhandlingsseminar med tilbakemelding på tekst. I tillegg organiserer de mesterklasser for viderekomne kandidater. Det ble til sammen gjennomført 8 mesterklasser ved de to forskerskolene for IF og LLE-stipendiater i løpet av 2018, et tilbud kandidatene har vært svært godt fornøyd med. Det har også vært arbeidet med å utvide tilbudet som gis i regi av de lokale forskerskolene til å omfatte ulike former for karriereveiledning og kompetanseutvikling (prosjektutvikling, søknadsskriving og intervjuutøring, publiseringsstrategi, kunnskap om mobilitet/internasjonalisering, osv). Dette er under utprøving med tanke på videre utvikling. Noen av ph.d.-kandidatene er også tilknyttet en eller flere forskergrupper, men disse gruppene har ikke særskilt ansvar for forskerutdanning. Ellers har instituttet arbeidet mye med de kommende forskrifter for Ph.D.-utdanningen, både ved UiB og ved fakultetet. Dette gjelder også opplæringsdelen hvor det er foreslått endringer i sammensetningen av de ulike komponentene, f.eks. at det vitenskapsteoretiske innlegget kan reduseres til 5 studiepoeng.

Milepeler i dr.gradsutdanningen

Instituttet har utviklet en god prosedyre for gjennomføring av midtveiseevalueringene, som gir en god anledning til å vurdere kandidatens progresjon og sette inn eventuelle tiltak, for eksempel ved å oppnevne en biveileder eller anbefale at kandidaten melder seg til en mesterklasse. Kandidater som ikke har ønsket progresjon må levere en revidert framdriftsplan til godkjenning og følges opp av forskningskoordinator blant annet gjennom et nytt evalueringsmøte etter 6 måneder. I 2018 ble det gjennomført 6 midtveiseevalueringer. Opptaket av nye stipendiater i 2018 ble langt større enn de foregående år og dermed vil også antall midtveiseevalueringer øke framover. Ved overgang til ny forskrift vil midtveiseevalueringen også inneholde en faglig diskusjon hvor en forsker med kjennskap til stipendiatens fagfelt vil kommentere og diskutere en innlevert tekst fra stipendiaten. Denne ordningen utprøves for første gang i april 2019.

Praksisen med framdriftsrapportering fungerer også godt. Rapportene fra kandidat og veileder blir gjennomgått av forskningskoordinator og forskningskonsulent, problemområder blir identifisert og fulgt opp av forskningskoordinator i samarbeid med stipendiater og aktuelle veiledere.

Alle instituttets stipendiater fikk tilbud om medarbeidersamtale i løpet av 2018. Samtalen følger UiBs mal og munner ut i en rapport som danner grunnlag for neste samtale samt iverksetting av eventuelle tiltak/planer (problemløsning, kompetanseheving, osv.)

Stipendiathjemlene ved IF lyses stort sett ut åpent. Bakgrunnen for denne praksisen er at man i størst mulig grad vil støtte forskertalenter og prosjekter som viser høy grad av originalitet og kvalitet. Samtidig har instituttet fulgt opp egne forskningssatsinger gjennom øremerkede utlysninger både i 2017 og 2018 (klimaforskning og aldringsprosjektet m.m.).

Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – kort beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

Instituttet hadde i 2018 18 fullfinansierte stipendiater. I tillegg kommer 3 kvotestipendiater. Det er også registrert 11 kandidater som arbeider med sine avhandlinger etter avsluttet stipendperiode. Ytterligere 5 kandidater enten ventet på å disputere eller av andre grunner falt utenfor de førstnevnte kategorier. Instituttet hadde i 2018 også 3 post.doc`er. Tallet på gjennomførte disputaser i 2018 var 2. Dette er et svært lavt tall ved IF, men hittil i 2019 har 3 stipendiater disputert og ytterligere to har sine avhandlinger til vurdering ved de oppnevnte kommisjoner. Stipendiatene ved instituttet følges opp gjennom veiledning, framdriftsrapportering, årlige medarbeidersamtaler og midtveisevalueringer. I løpet av siste år er det satt inn individuelle tiltak for noen kandidater for å sikre framdrift (oppnevning av biveileder, ekstra veiledningstiltak, mesterklasser, osv.). Alle nye stipendiater og veiledere innkalles til et oppstartsmøte med fagkoordinator og forskningskonsulent der rammene for opplæring, veiledning og pliktarbeid gjennomgås. Kandidater tatt opp i 2018 har fått innkalling til egne møter for å sette lys på pliktarbeidets innhold. I tillegg blir stipendiatene kalt inn ved utgangen av stipendperioden for å sikre at alle har en plan for fullføring, også om de ikke leverer i løpet av stipendperioden. Tidligere stipendiater som har stått lenge i programmet er blitt kontaktet av forskningskoordinator og har fått tilbud om ulike former for støtte, blant annet støtte til en ekstern leser og møter mellom forskningskoordinator, stipendiat og veileder for å planlegge slutføringsprosessen.

Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak. Bruk av professor II-stillinger som veiledere

Flere av våre ansatte har gjennomført veilederopplæring i regi av Uniped, LingPhil eller andre aktører. Instituttet oppmuntrer aktivt til at flere skal benytte seg av slike tilbud.

Karriereveiledning er ett av temaene som tas opp i medarbeidersamtalene med Ph.d.-kandidatene. Kandidatene blir spurt om karriereplaner og informert om muligheter for kompetanseutvikling og behov for CV-bygging. Som nevnt ovenfor prøver instituttet ut et tilbud om karriereutvikling i regi av de lokale forskerskolene.

Flertallet av stipendiatene har to veiledere. Eksterne veiledere hentes som regel fra andre institusjoner i Norge eller utenlands og lønnes på timebasis.

Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

Instituttet har svært mange internasjonale søkere til utlyste ph.d.-stipend og en høy andel stipendiater med utenlandsk bakgrunn i programmet. Mange av våre stipendiater har forskningsopphold utenlands og ved utenlandske institusjoner i forbindelse med felt- og arkivarbeid, prosjektdeltakelse, kurs og veiledning. IF oppmuntrer til at ph.d-kandidatenes prosjektperiode skal inkludere et utenlandsopphold. Dessverre har ikke instituttet alltid midler til å støtte slike opphold økonomisk. Kandidatene finansierer utenlandsopphold hovedsakelig over driftsmidlene og gjennom tilskudd fra Meltzerfondet.

Bergen, 05.04.2019

Åsta Haukås
Forskningskoordinator

Jan A. Johansen
Forsknings- og formidlingskonsulent

Det humanistiske fakultet
Universitetet i Bergen

Referanse
2019/2883-ELAK

Dato
xx.xx..2019

FORSKARUTDANNINGSMELDING 2018

Vedteke samrøystes av Forskings- og formidlingsutvalet ved LLE 12.03. 2019

LLE ser positivt på innføring av nytt ph.d.-program ved fakultetet, og er innstilt på å tilpassa oppfølging av forskarutdanninga til det nye programmet. Med tanke på det vil det vera ei føremon med mest mogeleg felles malar, rutinar, retningslinjer og eventuelt utfyllande reglar for fakultetet.

Rettleiaropplæring

Instituttet har fokus på rettleiing i møte med ph.d.-kandidat og rettleiar(ar) tidleg i kandidaten sin ph.d.-periode. *Rettleiarforum* vart etablert i 2017 for å vera ein intern arena for erfaringsutveksling og diskusjon av aktuelle problemstillinga knytt til rettleiing på ph.d.-nivå, og tanken var at dette forumet skulle bidra til rettleiaropplæring ved instituttet. Dette arbeidet er ikkje følgt opp i 2018. Instituttet ser positivt på dei fakultære og UiB-sentrale tiltaka som vert gjort i samband med rettleiaropplæring, og vil støtta aktivt opp om tilbod som kjem derfrå.

Tiltak for kandidatar som har stått lenge i programmet

I vinter har instituttet teke eit initiativ overfor ph.d.-kandidatar som har stått lenge i programmet. Målet har vore å reaktivera «sovande» prosjekt og gje ei positiv oppmuntring til kandidatar som ønskjer å fullføra forskarutdanninga, samt skriva ut kandidatar som eventuelt ikkje viser interesse for å stå i forskarutdanningsprogrammet. Det er sendt brev til aktuelle kandidatar der instituttet mellom anna tilbyr meisterklasse/sluttseminar som eit tiltak for å fremja ferdigstilling av avhandlingane. Dei aktuelle kandidatane har fått frist til 1. mars 2019 med å melda attende til instituttet. Saka vil verta vert følgt opp i samråd med fakultetet.

Elles har instituttet innført ei ordning der ph.d.- kandidatar som går «over tida» må søkja om forlenging i doktorgradsprogrammet. Ein felles HF-rutine for oppfølging av kandidatar i denne situasjonen er ønskjeleg.

Karriererettleiing

LLE har auka fokus på å leggja til rette for individuelle karriereutviklingsprogram både for ph.d.- og postdoktornivå. LLE følgjer opp deira forskings- og karrieremål og sikrar at dei får råd om karriereplanlegging, publikasjonsstrategi og tidsplanlegging. Dette skjer både i ramme av rettleiinga for ph.d., rapportering / midtvegsevaluering og medarbeidersamtaler og via ei nyinnført mentorordning for postdoktorar, dvs. ein erfaren forskar vert mentor for dei. Postdoktorane si karriereutvikling støttast via kvalifikasjonarplanar som vert fulgt opp, bl.a. via møte med mentor, medarbeidersamtaler, og administrativ oppfølging gjennom årlege rapportar.

Oppfølging av framdriftsrapportering

Forskingsleiar og administrativ ph.d.-koordinator går gjennom alle framdriftsrapportane og vert samde om kor det er trong for særskilt oppfølging og korleis ein skal gå fram. Det er i hovudsak forskingsleiar som følgjer opp dei «vanskelege» sakene som t.d. gjeld framdrift i kandidaten sitt prosjekt eller utfordringar knytt til rettleiingssituasjonen eller kandidaten sitt pliktarbeid. Instituttleiar har alltid tilgang til framdriftsrapportane, og det hender han er med i oppfølginga, særskilt viss sakene gjeld personal eller HMS.

Elles så sjekkar administrativ ph.d.-koordinator om det er samsvar mellom informasjon gitt i framdriftsrapportar og informasjon som er registrert i FS. Ein kan t.d. sjå at ein kandidat melder om to eller tre rettleiar i framdriftsrapporten, medan det kanskje berre er formelt oppnemnt ein rettleiar. Eller ein kandidat kan kryssa av for at opplæringsdelen er fullført, medan ein ser at det er mangelfull registrering av studiepoeng i FS. I slike tilfelle vert det teke initiativ til formalisering og registrering.

Me prøver å gje alle kandidatar ei tilbakemelding på framdriftsrapportane deira. Dei alle fleste kandidatane får ein personleg e-post med nokre oppmuntrande ord, samt informasjon som er aktuell i tida som kjem t.d. informasjon om opplæringsdelen, midtvegsevaluering, meisterklasse, sluttsamtale eller anna (her har me standardinformasjon som vert tilpassa den einskilde kandidaten). Nokre kandidatar vert følgd opp med eigne møter/samtalar eller kanskje i tilknytning til midtvegsevaluering eller sluttsamtale, og desse kandidaten vil gjerne ikkje oppleve å ha fått direkte respons på framdriftsrapporten sin.

Midtvegsevaluering

Midtvegsevaluering vert gjennomført halvvegs i kandidaten sin avtaleperiode. Kandidat og rettleiarar vert varsla om midtvegsevalueringa om lag eit halvt år i førevegen, og formell innkalling vert sendt ut nokre veker før midtvegsevalueringa. Midtvegsevalueringa går føre seg i eit møte der kandidat, rettleiar(ar) og komité er til stades. Komiteen er sett saman av forskingsleiar, administrativ ph.d.-koordinator og ein representant frå kandidaten sitt fagmiljø. Før møtet skriv kandidat og hovudrettleiar kvar sin rapport, og i sjølv møtet gjev kandidaten ein presentasjon (maks 15 min.) av avhandlingsarbeidet. Avhandlingsarbeidet

vert så drøfta og kandidaten får innspel. Eventuell oppfølging og tiltak vert notert i eit kort referat. Det er vanleg at ansvar for eventuell oppfølging vert lagt til kandidat og rettleiar.

I FFU ved LLE har det vore semje om at midtvegsevaluering med fordel kan ha ei større fagleg tyngde enn ho har i dag. Dette høver godt med utkast til nytt ph.d.-program, der det er lagt opp til at kandidatane både skal skriva rapport, levera tekst og presentera avhandlingsarbeidet i samband med midtvegsevalueringa. Omlegging av midtvegsevalueringa vil verta drøfta i FFU ved LLE og sett i verk våren 2019.

Sluttseminar/meisterklasse

Instituttet har eit mål om at alle ph.d.-kandidatane får tilbod om meisterklasse/sluttseminar. Tilbodet vert i dag administrert av dei to lokale forskarskulane som IF og LLE har saman. Det faglege opplegget er noko ulikt. I den eine forskarskulen har meisterklassen meir form som eit «sluttseminar» der arrangementet ligg mot slutten av kandidaten sin ph.d.-periode og «meisteren» gjerne les utkast til heile avhandlinga. I den andre forskarskulen ligg meisterklassen tidlegare i kandidaten sin ph.d.-periode og mindre delar av avhandlinga vert gått gjennom (t.d. utkast til ein artikkel eller 1-2 kap.). Felles for begge er at meisterklassane/sluttseminara vert gjennomført som opne arrangement der alle tilsette ved IF og LLE vert invitert, og i tillegg held gjerne «meisteren» ei gjesteføreling. Meisteren er oftast ekstern, og institutta dekkjer utgifter til reise, opphald og honorar. Det varierer nok litt i kva grad kandidatar og rettleiarar er kjende med tilbodet om meisterklasse/sluttseminar, og ikkje alle ynskjer å nytta tilbodet. I 2018 vart det skipa til meisterklassar for 6 kandidatar ved LLE i [Forskerskulen i litteratur, kultur og estetiske fag](#). [Forskerskulen i språkvitskap og filologi](#) hadde 2 meisterklassar i 2018.

Pliktarbeid

Fakultetet sitt skriv om pliktarbeid (frå juni 2011) dannar grunnlaget for oppfølging av stipendiatane sitt pliktarbeid. Når stipendiaten tek til i stillinga vert det utarbeidd ein grov plan for stipendiaten sitt pliktarbeid. Stipendiat, hovudrettleiar og fagkoordinator utarbeider planen, alle tre signerer, og deretter vert pliktarbeidsplanen levert inn for godkjenning ved instituttet. LLE sin rutine for oppfølging av pliktarbeid er skildra på instituttet si [nettside](#).

Stipendiatane vert oppmoda om å sjølv halda oversikt over pliktarbeid som er gjennomført. Innføring av eit rapporteringssystem for stipendiatane sitt pliktarbeid har vore drøfta, men instituttet har ikkje kome vidare med dette. I arbeidet med handlingsplan for forskarutdanninga ved LLE vart det trekt fram at det bør utarbeidast retningsliner for å sikra at kandidatar får lik utteljing i pliktarbeidet på tvers av ulike fag, og at det bør utviklast ei liste med moment som kan vera nyttige i planlegging av kandidatane sitt pliktarbeid.

Internasjonalisering

Instituttet har ein relativt stor internasjonal søkjarmasse til dei utlyste stipendiatstillingane. Fem av dei ti nye stipendiatane som vart tilsett i 2018 er utanlandske statsborgarar.

Instituttet oppmodar alle nye ph.d.-kandidatar sterkt om å vurdera eit utanlandsopphald i ph.d.-perioden, og det vert lagt til rette for dette ved planlegging av stipendiatane sitt

pliktarbeid. I 2018 har to ph.d.-kandidatar hatt lengre utanlandsopphald, begge var i Tyskland med støtte frå Meltzerfondet. På grunn av den økonomiske situasjonen avvika instituttet ordninga med reisestøtte for stipendiatar i 2017, og stipendiatane er såleis avhengig av økonomisk støtte frå eksterne kjelder. Me ser det som viktig å kunna gje råd om aktuelle finansieringskjelder, og skulle gjerne hatt lettare tilgjengeleg informasjon om aktuelle finansieringskjelder på både norsk og engelsk.

Elles ha fleire av ph.d-kandidatane ved LLE siderettleiar ved eit utanlandsk universitet, og i meisterklassane vert oftast internasjonale ekspertar invitert til å bidra. Dette er tiltak som bidreg til å utvida kandidaten sitt internasjonale nettverk. Det er elles ønskjeleg at alle ph.d.-kandidatane på instituttet skal vera med på ein eller fleire internasjonale konferansar, og dei aller fleste får denne erfaringa i ph.d-perioden. Kandidatane vert oppmoda om å reisa ut i ramma av lærarutveksling (ERAMUS og andre program).

Venleg helsing

Anders Fagjord
Instituttleiar

Forskerutdanningsmelding fra SKOK 2018

Kommentar til arbeidet med det nye ph.d.-programmet

SKOK arbeider for at kjønnsperspektiver skal integreres i opplæringsdeling for ph.d.-kandidater ved UiB. I og med omorganiseringen til fakultetsvise ph.d.-program er en utfordring å sikre slik integrering. Framover vil vi jobbe for å tilby SKOK sitt Kjønnsperspektiv i forskning kurs i relevante deler av UiBs forskerutdanning.

Status forskerutdanningen ved SKOK 2018

HF har redusert tildelingen av hjemler til SKOK over fakultetets budsjett dramatisk (til 1 hjemmel). Dette betyr at ph.d.-kandidater hovedsakelig rekrutteres gjennom eksternfinansierte prosjekter og strategiske satsninger. Dette er en stor utfordring for senterets tverrfaglige profil, og vanskeliggjør bygging av den tverrfaglige kjønnsforskningskompetansen ved UiB. Framover blir det viktig at HF og UiB finner løsninger for å styrke det tverrfaglige stipendiattilfanget ved SKOK.

SKOK hadde i 2018 fem aktive ph.d.-kandidater (hvorav tre finansiert av HF-fakultetet, en er finansiert av PRIO/NFR og en er finansiert av WAIT-prosjektet). En av disse er noe på overtid men forventes å levere til sommeren, mens to begynte på sine løp i 2016. De eksternfinansierte kandidatene begynte i 2016 og 2017. SKOK hadde en disputas i februar 2018, hvor kandidaten disputerte til normert tid.

SKOK arrangerer regelmessig egne ph.d.-kurs og er for tiden vertskap for den nasjonale forskerskolen for kjønnsforskning. I tillegg arrangerer vi tverrfaglige møtesteder og årlige samlinger (ph.d.-stafett) for ph.d.-kandidater med interesse for kjønnsforskning ved hele UiB. Alle SKOKs stipendiater er tilknyttet forskergruppen ved SKOK («Kjønnforskningens grunnlagsproblemer»), og eventuelt også andre grupper eller klynger med felles forskningsinteresser. SKOKs stipendiater er også tilknyttet den nasjonale forskerskolen for kjønnsforskning.

SKOK arbeider kontinuerlig med å skape gode vilkår for trivsel og produktivitet. Dette gjelder både faglig og sosialt, og vi forsøker å være lydhør for de signalene stipendiatene gir

Veilederopplæring

SKOK legger vekt på å skape et sterkt fagmiljø for ph.d.-kandidater, noe som også innebærer å øke veiledningskompetansen i staben. De små forholdene og det gode arbeidsmiljøet ved senteret legger til rette for erfaringsutveksling veilederne imellom.

Senteret positivt på at det legges opp til fakultære og UiB-sentrale tiltak for å sikre god veilederopplæring ved alle fagmiljø.

Tiltak for kandidater som har stått lenge i programmet

SKOK har til nå ikke hatt behov for å formalisere rutiner for kandidater som har stått lenge i programmet. Kandidatene har god og jevn kontakt med veilederne sine, samt senterleder. I tilfeller hvor kandidater sitter over perioden er dialogen med kandidaten tettere for å best mulig finne en arbeidsmetode som sikrer god fremdrift frem mot fullføring.

Karriereveiledning

Ved SKOK er karriereveiledning en integrert del av den årlige medarbeidersamtalen, samt noe kandidatene fortløpende får gjennom veilederrelasjonen. Senterleder ved SKOK er svært opptatt av å bevisstgjøre kandidatene om karriereutvikling og gjøre gode valg deretter.

Vi opplever at dette er utfordringer som er felles for alle ph.d.-kandidater ved fakultetet, og ønsker felles tiltak og tilbud fra fakultetet velkommen.

Oppfølging av kandidatenes og veiledernes fremdriftsrapportering

SKOK følger de prosedyrene som er gitt ved fakultetet vedrørende ph.d.-kandidatenes fremdriftsrapportering. Fremdriftsrapportene leses av både administrasjonssjef og forskerutdanningskonsulent. Dersom noe bør tas tak i følges det opp av administrasjonen. Kandidatene kan også krysse av for om de ønsker et møte i etterkant av rapporteringen, noe som gjør at vi enkelt kan følge opp ekstra de ph.d.-kandidatene som ber om det. Dette ble ikke relevant i 2018, men vi ønsker å fortsette med denne funksjonen.

Midtveisevaluering

Ph.d.-kandidatene får et varsel/påminnelse om at ph.d.-perioden nærmer seg halvveis ca seks måneder i forkant. De blir så innkalt til midtveisevaluering som gjennomføres etter de retningslinjer som foreligger ved fakultetet.

I 2018 hadde vi to midtveisevalueringer ved SKOK, og begge fremdrift ble vurdert som tilfredsstillende.

Sluttseminar/mesterklasse

Alle ph.d.-kandidatene ved SKOK får tilbud om sluttseminar, og de fleste velger å benytte seg av dette tilbudet. Sluttseminaret fungerer som en slags prøvedisputas, der kandidaten legger frem hele eller deler av avhandlingen, foran inviterte fagpersoner som kunne vært opponenter ved en reell disputas.

I 2018 valgte kandidaten som disputerte å holde et sluttseminar i forkant av innleveringen, og opplevde dette som nyttig.

Pliktarbeid

Ved SKOK er det fokus på pliktarbeidet helt fra oppstartsamtalet. Ph.d.-kandidatene skal sende inn oversikt over hvor mye pliktarbeid de har utført hvert semester. Senteret forsøker å legge til rette for mest mulig undervisning som pliktarbeid, men det kan være utfordrende å finne nok, spesielt gjelder det kandidater som ikke snakker norsk/skandinavisk da det meste av SKOKs undervisningstilbud er norskspråklig.

Internasjonalisering

Internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene er på tilnærmet 100%. SKOK jobber aktivt for å legge rette for internasjonale forskningsopphold for sine ph.d.'er. SKOK fortsetter sin samarbeidsavtale med Department for Gender, Sexuality, and Feminist Studies ved Duke University og Women's, Gender and Sexuality Studies ved Barnard/Columbia University i USA. Samarbeidet omfatter utvekslingsmuligheter for studenter og faglig ansatte, forskningssamarbeid og samarbeid om ph.d.-utdanning.

SKOK deltar i et prosjekt rundt fremragende forskerutdanning i samarbeid med Sverige, Ungarn og Sør-Afrika, finansiert av den svenske stiftelsen STINT (New Tools). Prosjektet innebærer utvekslingsaktivitet, med workshop-er og forskningsopphold for ph.d.-kandidater, postdoktorer og stab. Samarbeidet med Sør-Afrika ble videreført i et SPIRE-prosjekt i 2017, da SKOK også var vertskap for New Tools-prosjektet. I 2018 hadde en stipendiat et forskningsopphold ved Central European University i Budapest.

Gjennom WAIT prosjektet viderefører SKOK det STINT-initierte samarbeidet med African Centre for Migration and Society (ACMS) ved University of the Witwatersrand i Sør-Afrika og har opprett en rekke nye internasjonale samarbeidsrelasjoner til Universiteter i UK, Frankrike, Sverige og USA. WAIT-stipendiaten hadde et forskningsopphold ved Universitetet i Hamburg i 2018.

Forskerutdanningsmelding fra SVT 2018

Kandidater

SVT tok opp to nye kandidater i 2018, begge universitetsstipendiater og finansiert av HF-fakultetet. Senteret hadde en innlevering 1. september, og hadde utenom denne kandidaten fire aktive kandidater. Én av dem en del forsinket på grunn av lengre sykefravær. SVT legger til rette arbeidsforholdene for vedkommende tilpasset situasjonen.

Veilederopplæring

SVT har ikke hatt en systematisk veilederopplæring, men har jevnlig lærermøter der veiledning er fast sak på dagsorden og blir diskutert systematisk. SVT har også god erfaring med å opprette veilederteam for kandidater med ekstra behov. SVT ser positivt på en organisert veilederopplæring i regi av fakultetet/UiB sentralt.

Tiltak for kandidater som har stått lenge i programmet

SVT har foreløpig ingen særskilte rutiner for kandidater som har stått lenge i programmet. Kandidatene har jevn kontakt med veilederne sine og fagmiljøet. Ved behov opprettes veilederteam.

SVT ser det som positivt om HF-fakultetet vil utarbeide retningslinjer for disse tilfellene, som for eksempel krav om ny fremdriftsplan for resten av avhandlingen, utarbeidet i samarbeid med veileder/veilederteam.

Karriereveiledning

Ved SVT er det ingen faste rutiner for karriereveiledning ovenfor ph.d.-kandidatene, utenom at dette er en naturlig del av medarbeidersamtaler. De siste ti årene har 13 fullført ph.d.-graden ved SVT. Alle har raskt gått videre til relevant jobb. SVT ønsker likevel felles tiltak og tilbud fra fakultetet velkommen.

Oppfølging av kandidatenes og veiledernes fremdriftsrapportering

Fremdriftsrapportene leses av både administrasjonssjef og forskerutdanningskonsulent. Dersom noe bør tas tak i følges det opp av administrasjonen. Kandidatene kan også krysse av for om de ønsker et møte i etterkant av rapporteringen, noe som gjør at vi enkelt kan følge opp ekstra de ph.d.-kandidatene som ber om det. Dette ble ikke relevant i 2018, men vi ønsker å fortsette med denne funksjonen.

Midtveisevaluering

Ph.d.-kandidatene får et varsel/påminnelse om at ph.d.-perioden nærmer seg halvveis ca seks måneder i forkant. De blir så innkalt til midtveisevaluering etter de retningslinjer som foreligger ved fakultetet. Ved SVT ble det ikke gjennomført noen midtveisevalueringer i 2018.

Sluttseminar/mesterklasse

Ved SVT har det ikke vært et systematisk tilbud om sluttseminar, men det har vært gjennomført dersom kandidater har ønsket det. Dette er midlertidig noe senteret ønsker å tilby alle kandidater i sluttfasen.

Pliktarbeid

Ved SVT er det fokus på pliktarbeidet helt fra oppstartsamtalen. Ph.d.-kandidatene skal sende inn oversikt over hvor mye pliktarbeid de har utført hvert semester. Det kan være utfordrende å finne nok undervisningsoppgaver for ph.d.-kandidatene, da senteret så langt bare tilbyr dannelsesemner på lavere grads nivå. Resten av den faste undervisningsaktiviteten ved senteret er på ph.d.-nivå. Dette har vi løst i mange tilfeller ved at våre kandidater har hatt pliktarbeid knyttet til undervisning ved opprinnelige fagmiljø, noe som har fungert fint.

Internasjonalisering

SVT er et senter med en stor andel ansatte som er rekruttert internasjonalt. Annonsering av nye stillinger i internasjonale kanaler som EURACCESS og gjennom aktiv bruk av egne internasjonale nettverk blir vektlagt.

De fleste stipendiatene ved SVT har forskningsopphold utenlands. SVT har ingen egne utvekslingsavtaler, men oppfordrer alle stipendiater til utenlandsopphold og legger til rette både økonomisk og praktisk for alle som ønsker det.

SVTs ansatte deltar i en lang rekke internasjonale nettverk og har prosjektsamarbeid på tvers av mange landegrenser. Alle våre stipendiater deltar aktivt i disse nettverkene, med for eksempel flere presentasjoner på slike nettverkskonferanser. Alle våre kandidater blir også sterkt oppfordret til å delta på relevante internasjonale seminar og konferanser for sitt fagfelt.

Institutt for fremmedspråk
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Senter for vitenskapsteori
Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Referanse

2019/2883-ELAK

Dato

25.02.2019

Bestilling av forskerutdanningsmelding fra grunnenheten

Det humanistiske fakultet er bedt om å levere årets forskerutdanningsmelding til Forskningsadministrativ avdeling (FA) innen 07.06.2019 (19/2563).

I forbindelse med dette ber fakultetet alle institutter og sentre om å utarbeide sine egne meldinger, der det særlig blir gjort rede for grunnenhetenes arbeid i året som gikk med:

- veilederopplæring
- tiltak for kandidater som har stått lenge i programmet
- karriereveiledning
- oppfølging av kandidatens og veilederens fremdriftsrapportering
- midtveisevaluering
- sluttseminar/mesterklasse
- pliktarbeid
- internasjonalisering

Dersom det er planlagt særlige tiltak på disse områder for 2019, ber vi også om å få informasjon om dette.

I tillegg inviteres grunnenhetene til å komme med synspunkter på arbeidet med det nye ph.d.-programmet, og om overgangen til dette programmet vil føre til konkrete endringer i enhetenes arbeid med forskerutdanningen.

Frist for levering av lokale forskerutdanningsmeldinger er satt til 12.04.2019.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Vennlig hilsen

Anne Beate Maurseth
Prodekan for forskning og forskerutdanning

Ranveig Lote
studiesjef

Vedlegg: Brev fra Forskningsadministrativ avdeling av 18.02.2019

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Det medisinske fakultet
Det humanistiske fakultet
Det juridiske fakultet
Det psykologiske fakultet
Fakultet for kunst, musikk og design

Referanse

2019/2563-ESD

Dato

18.02.2019

Forskerutdanningsmeldingen 2018

Som en del av universitetets forskerutdanningsmelding skal det utarbeides egne meldinger fra fakulteter og institutter. Institusjonens melding skal behandles i Universitetsstyret. For å redusere omfanget av rapportering vil fakultetene i år ikke bli pålagt å utarbeide en egen forskningsmelding.

Universitetsledelsen er opptatt av at meldingen skal ha et hensiktsmessig format som både sikrer effektiv rapportering samtidig som den får frem satsinger og resultat, styrker og svakheter. Meldingen bør derfor ikke være mer enn tre sider totalt.

I lys av at Universitetsstyret har vedtatt at det skal opprettes fakultets-ph.d.-program, og at det er innført et kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen, skal meldingen omtale hvordan fakultetet har arbeidet med disse prosessene, og hvilke eventuelle forskjeller det blir mellom ny og gammel ordning.

For øvrig skal punktene nedenfor omtales:

- Oppfølging av fakultetets prioriteringer for forskerutdanningen.
- Opptak, gjennomstrømming, frafall, disputaser og underkjenninger – beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne
- Veilederopplæring og karriereveiledning – beskrivelse av situasjonen og planlagte tiltak.
- Internasjonalisering – beskrivelse av situasjonen, eventuelle planlagte tiltak for internasjonal rekruttering og for å øke internasjonale opphold for ph.d.-kandidatene

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Frist for innlevering settes til 07.06.19. Forskerutdanningsmeldingen vil bli drøftet i Forskningsutvalget før endelig behandling i Universitetsstyret høsten 2019.

Vennlig hilsen

Christen Soleim
Fung. avdelingsdirektør

Espen Dahle
seniorrådgiver

Kopi
Universitetsdirektørens kontor